

MASARYKOVA UNIVERZITA

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Spoření, investování

Didaktika finančního vzdělávání

Mgr. Jana Sítařová

Teoretická část práce

Úspory, spoření, investice

Co je to spoření?

Spoření je rozdíl mezi disponibilními příjmy a výdaji na spotřebu a měří se objemem peněz za nějakou dobu. Spoření můžeme také definovat jako činnost, kdy odkládáme část čistých příjmů a tím vznikají úspory (majetek, kapitál). Tuto část odložených příjmů, můžeme označit jako úspora. Opak úspor je dluh.

Uchovávat úspory, tedy spořit můžeme různě. Mezi nejčastější typy spoření patří:

Termínovaný vklad

Nejčastějším spořicíím produktem je termínovaný vklad. Nabízí jej všechny banky, které se zabývají úvěrovými spotřebiteli. Při jeho zřizování se zvolí doba fixace úrokové sazby (standardně 1, 3, 6, 12, 24 nebo 36 měsíců), která na daný čas zaručí neměnnou výši úroku. Obecně platí: čím delší doba fixace, tím vyšší úrok. Fixace také určuje, na jak dlouhou dobu budou peníze v bance vázané. Předčasné výběry z termínovaného účtu započítává poplatkem nebo srážkou z úroků.

Vkladní knížka, vkladní knížka pro děti

Vkladní knížka byla nejvíce používaná v minulosti, dnes ji ovšem v nabídce bank najdeme také. Vkladní knížka může být s výpovědní lhůtou anebo bez výpovědní lhůty. Výpovědní lhůta určuje, kolik měsíců před výběrem z vkladní knížky se musí bance výběr sdělit. Opět platí: čím delší výpovědní lhůta, tím vyšší úročení.

Vkladní knížky pro děti nabízejí oproti klasickým vkladním knížkám speciální bonusy. Bonus je následně aplikován ve formě výhodnějšího úročení nebo mimořádného vložení jisté sumy peněz na knížku ze strany banky.

Spořicí účet

Spořicí účet je nejčastěji nabízen jako tzv. podúčet k běžnému účtu. Jeho výhodou je možnost nastavení automatických převodů "zbylých peněz" z běžného účtu. Princip spoření spočívá v tom, že na běžném účtu lze nastavit limit minimálního zůstatku, má být na běžném účtu vždy k dispozici. Vše nad tímto limitem, bude automaticky převáděno na spořicí účet s výhodnějším úročením, jako je úročení na běžném účtu. V případě, že se na běžném účtu dostane uživatel pod stanovený limit, provede se část peněz ze spořicího účtu zpět na běžný účet. Spořicí účty mohou být nabízeny jako termínované (s podobným principem jako u termínovaných vkladů), netermínované nebo jako klasické spořicí účty bez propojení na běžný účet.

Stavební spoření

Stavební spoření se většinou využívá jako produkt, jehož prostřednictvím se nejen spoří, ale i později získává přístup ke stavebnímu úvěru. Při uzavírání stavebního spoření se

určí cílová částka, kterou chce uživatel naspořit. Splátky do stavebního spoření je možné hradit pravidelně, ale i jednorázově. Podmínkou pro vyplacení státní prémie je vložit v průběhu roku do stavebního spoření postupně nebo jednorázově vklad ve výši alespoň stanoveného minima. V případě výpovědi smlouvy do 2 let se ztrácí nárok na státní prémii. Pokud smlouvu vypoví od 2 do 6 let, nárok na státní prémii nezaniká, naspořené peníze se však musí využít na stavební účel a tento účel se musí doložit.

Depozitní certifikát

Depozitní certifikát je alternativou k termínovanému vkladu. Depozitní certifikáty jsou nabízeny v různých nominálních hodnotách. Pokud je depozitní certifikát koupený pod jeho nominální hodnotou, v době prodeje bude vyplacena jeho nominální hodnota. Depozitní certifikáty se prodávají i za nominální hodnoty, přičemž v době splatnosti se vyplácí nominální hodnota zvýšená o úrokový výnos. Depozitní certifikáty s delší splatností než 12 měsíců se nazývají termínované depozitní certifikáty.

Další možností jak spořit, je většinou nabízen jako bonus k nějakému produktu. Příkladem je například penzijní připojištění nebo spoření na vzdělání, které se vyskytuje nejčastěji v zahraničí.

- Penzijní připojištění - Spořitel určitou dobu spoří dohodnutou částku a po dosažení určitého věku mu je vyplácena podstatně vyšší částka než naspořil
- Spoření na vzdělání - Určeno pro mladé lidi (studenty - vysokoškoláky). Výhodou jsou nižší poplatky, karty pro studenty, výhodné úročení

Co jsou to investice?

Investice je souhrn peněžních prostředků, které byly investorem vynaloženy z toho důvodu, aby došlo v budoucnu k jejich skutečnému zhodnocení a dospělo se ke splnění očekávání dosáhnout určitého budoucího výnosu. Investice můžeme dělit na krátkodobé a dlouhodobé. Krátkodobá investice má výnos do 1 roku, dlouhodobá investice trvá delší dobu, než zní, člověk získá výnos, definováno na dobu delší než jeden rok.

Dále investice můžeme dělit podle druhu. Nejčastější dělení podle druhu je na reálné a finanční. Reálná investice může být například nemovitost, různé sbírky, drahé kovy a jiné. Mezi finanční investice nejčastěji patří akcie, dluhopisy nebo spoření.

Další synonymní množinou, jsou cenné papíry. Cenný papír je dokumentem, s nímž je spojena určitá hodnota a majetkový prospěch. Jde o listinu, která zachycuje vztah mezi dvěma a více subjekty a všechny náležitosti určuje Zákon o cenných papírech. Jde o druh kapitálu, se kterým je možné obchodovat na finančním trhu. Typy cenných papírů: akcie, podílové listy, dluhopisy, směnky a šeky.

Akcie

Akcie jsou cenný papír vydaný akciovou společností a opravňující jejího vlastníka – akcionáře vykonávat práva společníka akciové společnosti. Akcionář má právo účastnit se valné hromady a hlasovat. Dále se může podílet na majetkových právech, tzn. Mít podíl na zisku v podobě tzv. dividendy.

- akcie zaměstnanecké (prodávány vlastním zaměstnancům za výhodnějších podmínek)
- akcie prioritní
- akcie kmenové

druhy:

- akcie na jméno
- akcie na majitele

hodnoty akcií

- nominální - hodnota akcie na ní napsaná a za tuto částku se emituje
- tržní - výše závisí na vztahu nabídky a poptávky po akciích na trhu s cennými papíry

Podílové listy

Podílové listy jsou majetkové cenné papíry, se kterými jejich majitel může podílet na výnosu fondu, který podílový list vydal. Má také právo na odpovídající část podílu majetkového fondu.

Depozitní certifikát

Depozitní certifikát je krátkodobý obchodovatelný úročený cenný papír, který vydávají převážně banky většinou na majitele. Úkolem je aktivizovat dočasně volné peněžní prostředky

Dluhopisy

Dluhopisy jsou úvěrové cenné papíry s pevně stanovenou dobou splatnosti a výnosem, jímž je obvyklý úrok. Máme různé dělení dluhopisů. Základní dělení je na výměnný a opční. Výměnný dluhopis je za určitých podmínek směnný za akcie. Opční dluhopis majiteli zakládá předkupní právo na akcie toho, kdo dluhopis vydal. Další dělení dluhopisů je následující:

- státní dluhopisy
- komunální dluhopisy
- zaměstnanecké dluhopisy
- podnikové dluhopisy
- bankovní dluhopisy

Opční listy

Opční listy jsou cenné papíry bez úroků a připojených dividend. Udělují vlastníkovu právo nakoupit nebo prodat určité aktivum (např. akcie) za předem stanovenou cenu k určitému časovému období.

Směnky

Směnky jsou jedny z nejstarších typů cenných papírů. Vyplývá z nich dlužnický závazek, který dává majiteli směnky nesporné právo požadovat ve stanovenou dobu stanovenou částku peněz. Slouží jako prostředek k placení a ručení. Je také prostředkem pro rychlé získání hotovosti před dobou platnosti. Můžeme je dělit na vlastní, kdy se výstavce zavazuje, že sám zaplatí stanovenou částku; nebo na cizí – kdy výstavce přikazuje, aby třetí osoba zaplatila věřiteli místo něho.

Šeky

Šeky jsou bankovním formulářem a cenným papírem. Po jeho vyplnění se z něj stává regulérní platební prostředek a cenný papír. Vlastník účtu přikazuje bance vyplatit jeho doručiteli či uvedené osobě určitou peněžní částku. Má hodně společného se směnkou, ale v Česku se už příliš nevyskytuje. Je velmi populární v anglosaských zemích.

Cestovní šeky

Cestovní šeky vychází z běžných šeků. Vystavuje je banka nebo cestovní kancelář. V zahraničí může majitel šeku požádat o vyplacení šeku. Šek podobně jako kdysi směnka chrání majitele při převozu peněz před krádeží.

Rizika investování

Čím větší výnos od své investice požadujete, tím vyšší riziko budete muset připustit. Rizikem nazýváme obecně nebezpečí, že skutečný budoucí výnos investice se bude lišit od výnosu očekávaného. Existuje šest základních rizik spojených s investováním:

Inflační riziko

Riziko inflace znamená nebezpečí, že se v ekonomice zrychlí růst cen zboží a služeb. V takovém případě klesne kupní síla vaší investice. Proto vždy berte v úvahu nikoliv nominální (tj. skutečně dosažený) výnos, ale výnos očištěný o změnu cenové hladiny (tzv. "reálný výnos").

Kreditní riziko

Kreditní riziko se týká dluhopisů a znamená nebezpečí, že ten, kdo dluhopis, nebude schopen dostát svému závazku splatit nominální hodnotu dluhopisu.

Úrokové riziko

Je to nebezpečí, že s růstem úrokových sazeb klesne tržní cena akcií či dluhopisů a tím pádem i hodnota vaší investice.

Riziko likvidity

Jde o riziko, že v době, kdy budete chtít své aktivum přeměnit v peníze a nebude to možné, vzhledem k nedostatečné poptávce.

Obecně likvidita nějakého investičního instrumentu vyjadřuje pohotovost, s jakou může být bez vynaložení dodatečných nákladů zpeněžen. Pokud je stanovena vysoká likvidita investičního produktu když je snadné jej na trhu prodat resp. koupit. V takovém případě je likvidní riziko investičního produktu malé.

Riziko trhu

Jde o riziko, kterému podléhají všechny akcie či dluhopisy na konkrétním kapitálovém trhu. Vyplývá z ekonomických, politických i jiných podmínek, které jsou všem cenným papírům na daném trhu společné. Tržní riziko zahrnuje například riziko hospodářského poklesu, riziko politického převratu či riziko přírodních katastrof.

Měnové riziko

Jde o nebezpečí, že zahraniční měna, v níž je vaše aktivum denominováno, se během investičního období znehodnotí oproti domácí měně a díky tomu klesne výnos vaší investice vyjádřený v domácí měně.

Diverzifikace

Diverzifikace je bezpečnostní prvek, který se snaží snižovat rizika tím, že se nespolehá na jediný produkt, nýbrž rozděluje své aktivity do různých oblastí, svá aktiva do různých firem, měn a podobně.

Praktická část práce

Struktura přípravy na vyučovací hodinu

Vyučující:

<u>Tematický okruh-téma:</u> Finance	<u>Třída:</u> 3. ročník <u>Časová dotace:</u> 2h/týdně
<u>Průřezová témata:</u> Člověk a svět práce okruh Finance	<u>Mezipředmětové vztahy:</u> Matematika Ekonomie
<u>Cíle vyučovací hodiny:</u> dílčí očekávané výstupy: žák zvolí optimální způsob financování svých osobních potřeb (spoření, úvěr, splátky)• uvede principy vývoje ceny akcií i možnosti bezpečných forem investic do cenných papírů očekávané výstupy RVP: orientace ve finanční sféře klíčové kompetence: kompetence k učení, k řešení problémů, občanské, komunikativní	
<u>Obsah:</u> Učivo: Spoření, investice pojmy opěrné (žák je zná, měl by je znát): úspory, spoření, investování, drahé kovy, cenný papír, riziko, dluh pojmy nové (souvisí s obsahem učiva): spoření, investování (nemovitosti, kovy, umělecké předměty), diverzifikace, cenný papír, akcie a jejich formy, dluhopisy a jejich dělení, podílový fond – koš aktiv, investiční společnost, podílový list, investorské riziko	

Výukové metody: slovní, diskuzní

Organizační formy výuky: frontální výuka, brainstorming,

Učební pomůcky, didaktická technika: powerpoint. prezentace

Scénář hodiny (viz Rozpracování scénáře)

I. Úvod

Prezence, zkoušení minulé látky;

motivace formou brainstorming – co vás napadne, když se řeknou úspory? Co vás napadne, když se řekne investice?

seznámení s cílem hodiny

II. Hlavní část

Powerpointová prezentace: Spoření, investování

III. Závěr

Diskuze na probranou látku, otázky do diskuze:

Přemýšlejte, jak byste mohli uspořit, čeho ze svých výdajů byste se mohli zříci? Máte někdo nějaké spoření? Víte, jakou částkou si přispíváte ročně? Uvažujete o nějakém spořicí produkt? Jaký způsob investování vám přijde nejvýhodnější a proč?

Zhodnocení hodiny

Zdroje

<http://praktik.caloris.cz/bankovnictvi/index.html>

<https://www.psfv.cz/>

BLAŽKOVÁ, Miloslava, Alexandr BRUMMER, Petra HAVELKOVÁ, Markéta KRUNTORÁDOVÁ, Richard MAREDA, Marcel ŠVELA, Blažena ŠVANDOVÁ a Vlastimil VITOUL. *Odmaturuj! ze společenských věd: testy*. Druhé, přepracované vydání. Brno: Didaktis, [2015]. Odmaturuj!. ISBN 978-80-7358-244-9.

NOVÁKOVÁ, Vladimíra a Věroslav SOBOTKA. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2., aktualiz. vyd. Praha: COFET, 2011. ISBN 978-80-904396-1-0